

Mezinárodní konference o globalizaci náboženství a kultur

Pavel Šindelář

Se začátkem teplého australského léta a s koncem tamního akademického roku se na opačné straně glóbu uskutečnila mezinárodní konference *Globalising Religions and Cultures in the Asia Pacific* (1.-5. prosinec 2008). Místem, jež hostilo toto zajímavé shromáždění nejrůznějších akademiků se zájmem o pacifickou část Asie, její náboženství a kulturu, bylo hlavní město federálního státu Jižní Austrálie, Adelaide. Akci společně uspořádaly tři zdejší univerzity: The University of Adelaide, University of South Australia a Flinders University, které svou přítomností ve městě určují z velké části jeho velice sympatický a uvolněný charakter. Město Adelaide díky nim není jen správním centrem veliké, avšak poměrně vylidněné oblasti, centrem rozvíjejícího se vinařského průmyslu (v blízkosti města leží světově proslulé vinařské oblasti Barrosa Valley či Clare Valley), obchodu s nerostnými surovinami a obilnicí celé Austrálie. Adelaide se v regionu stává i důležitým centrem v oblasti vzdělávání.

Výrazným oborem, který se zde přitom nově profiluje, jsou tzv. Asian Studies. Asijská studia zde však nejsou, tak jako například v našem prostředí, chápána výhradně jako filologická, literárně vědná či nanejvýš historická disciplína, ale jako komplexní soubor moderních vědeckých oborů a disciplín, které mohou společně pomoci uchopit a pochopit asijský kulturní prostor, jeho obyvatele, historii i budoucí vývoj. Australany k tomuto přístupu nepřivedl jakýsi vrozený dar vyšší míry předvídatosti, ale spíše reálné sousedství s asijským prostorem, neopadající příliv asijských migrantů a studentů či zcela přímý a reálný vliv asijské politiky a ekonomiky na region. Na každé ze tří pořádajících univerzit v tomto poměrně malém městě tak existují obory a pracoviště, které se disciplíně Asian Studies přímo věnují. Řada dalších místních akademiků pak některý z regionů pacifické Asie činí hlavním tématem svého zájmu z perspektivy vlastního oboru, ať již jde o kulturní antropologii, politologii, mezinárodní studia, sociologii, etnologii, religionistiku nebo tak neobvyklé obory jako je například gastronomie.

To, že pro porozumění regionu a jeho převratnému vývoji je nutné pochopit nejen zákonitosti globalizačních procesů uvnitř ekonomik a politik, ale i zákonitosti samotné kultury a zejména náboženství asijské společ-

nosti, je postřeh, který není ani v mezinárodní badatelské obci zcela samozřejmý a často reflektovaný. Tato myšlenka se však stala leitmotivem celé adelaidské konference.

Konference probíhala od 1. do 5. prosince 2008 v prostorách hostitelské instituce Centra pro asijská studia na Adelaidské univerzitě. Všechny dny konference s výjimkou středy byly věnovány vlastním konferenčním příspěvkům rozděleným během dne do tří panelů zakončených vždy diskusním fórem. Diskusní panely probíhaly paralelně ve čtyřech až pěti souběžných sekcích. Přes poměrně široké tematické rozkročení celé konference si tak každý snadno vybral příspěvky blízké svému zaměření, zároveň se však témata natolik protínala, že akce působila velice kompaktním a provázaným dojmem. Hlavní tematické bloky, do kterých jednotliví přednášející a diskutující soustředili své příspěvky, nesly názvy: *Manifestation of Religion and Culture; Religion, Violence and State Politics; Islamic Thinking at the Grassroots; The Current State of Religions in Asia-Pacific; Missionaries to and from Asia; Asian Religions and the Shaping of Popular Culture in Asia and around the World.*

Přednesených příspěvků bylo veliké množství a není mým záměrem pokoušet se je zde interpretovat ani glosovat. Sám jsem se pro své odborné zaměření účastnil sekcí věnovaných čínské kulturní oblasti, kde si mne získali svým vystoupením především dva australští badatelé: Benjamin Penny s trefnou analýzou Falun Gongu coby prizmatického fenoménu čínské společnosti 90. let minulého století s přesahem do dnešních dnů („What Falun Gong Tells us about Contemporary China“) a Michael Barr předsedající sekci věnované politickému konfucianismu v dnešní Asii s příspěvkem „Never Say Die: Political Confucianism in Modern Asia“. V něm se pokusil vysvětlit, proč je slovo „harmonie“, jeden z nejtradičnějších náboženských konceptů tradiční čínské civilizace, zároveň nejfrekventovanějším slovem státních médií v současné Číně.

Konference byla doplněna několika speciálními tematickými bloky, veřejnými přednáškami, bohatým doprovodným programem a provázel ji výborný organizační servis. Veřejné přednášky konané ve spolupráci s nadací bývalého australského premiéra s bohatou účastí aktivně reagující a polemizující odborné i laické veřejnosti byly věnovány otázkám vztahu náboženství ke geneticky modifikovaným rostlinám a vlivu na jejich zavádění v globalizujícím se zemědělství a obchodu („Playing God? GMOs, Miracles and Monsters“). Dalším tématem byla také otázka návratu a redefinice islámu v jihovýchodní Asii pod přímým vlivem nového typu médií („Religious Revival: Challenges and Prospects of Islam at the Grassroots in the Age of Global Media“). Region jihovýchodní Asie (zejména Indonésie, Malajsie, Thajsko a Singapur) byl v rámci celého setkání po-

měrně silně akcentován, a to nejen díky účasti překvapivě velkého počtu účastníků z těchto zemí. Konference byla korunována společnou večeří v adelaidském hotelu Hilton, pro kterou speciálně vytvořil tematické menu „Adelaide meets Asia“ prominentní australský šéfkuchař Simon Bryant. Jídlo a jeho postavení v rámci náboženství a globalizace kultury v asijském prostoru bylo vůbec jedním z důležitých témat konference a byl mu v jejím rámci věnován i jeden samostatný celodenní přednáškový blok.

Pro mne jako postgraduálního studenta bylo zajímavé zjištění, že v Adelaide se samotné prezentace konferenčních příspěvků studenti doktorského studia aktivně neúčastnili (můj příspěvek byl nejspíše výjimkou). Doktorandům byl však vyhrazen vlastní střední program („Postgraduate and Early Career Research Day“), který byl celý věnovaný praktickým a velice konkrétním radám ohledně provádění terénních výzkumů, jejich následného zpracovávání, psaní disertačních prací, budování akademické kariéry, možnostem zaměstnání v akademické sféře nebo práv, povinností a strategií ve vztahu student – školitel. To vše vedeno čerstvými absolventy, zkušenými pedagogy i univerzitními byrokraty a doplněné o diskuse a praktické workshopy. S překvapením jsem sledoval nakolik je pozice doktorského studenta, jemu poskytovaný servis, ale i jeho studijní nasazení vzdálené realitě v českém vysokém školství. Bylo nutné si však uvědomit, že toto postavení bezpochyby do značné míry determinuje fakt, že v Austrálii si student za tento kvalitní servis od začátku do konce studia platí vlastními penězi.

Návštěva adelaidské konference tak nebyla přínosem jen jako zdroj informací načerpaných z jednotlivých odborných příspěvků a diskusí, nových akademických kontaktů, ale i jako částečné proniknutí do akademického světa, který se od toho našeho co do kvality, tak i co do logiky fungování ještě docela dost liší. Nebýt vědomí o zanechané ekologické stopě, přivezl bych si z konferenční cesty do Adelaide zpět na českou akademickou půdu jen samé pozitivní a silně inspirativní dojmy.